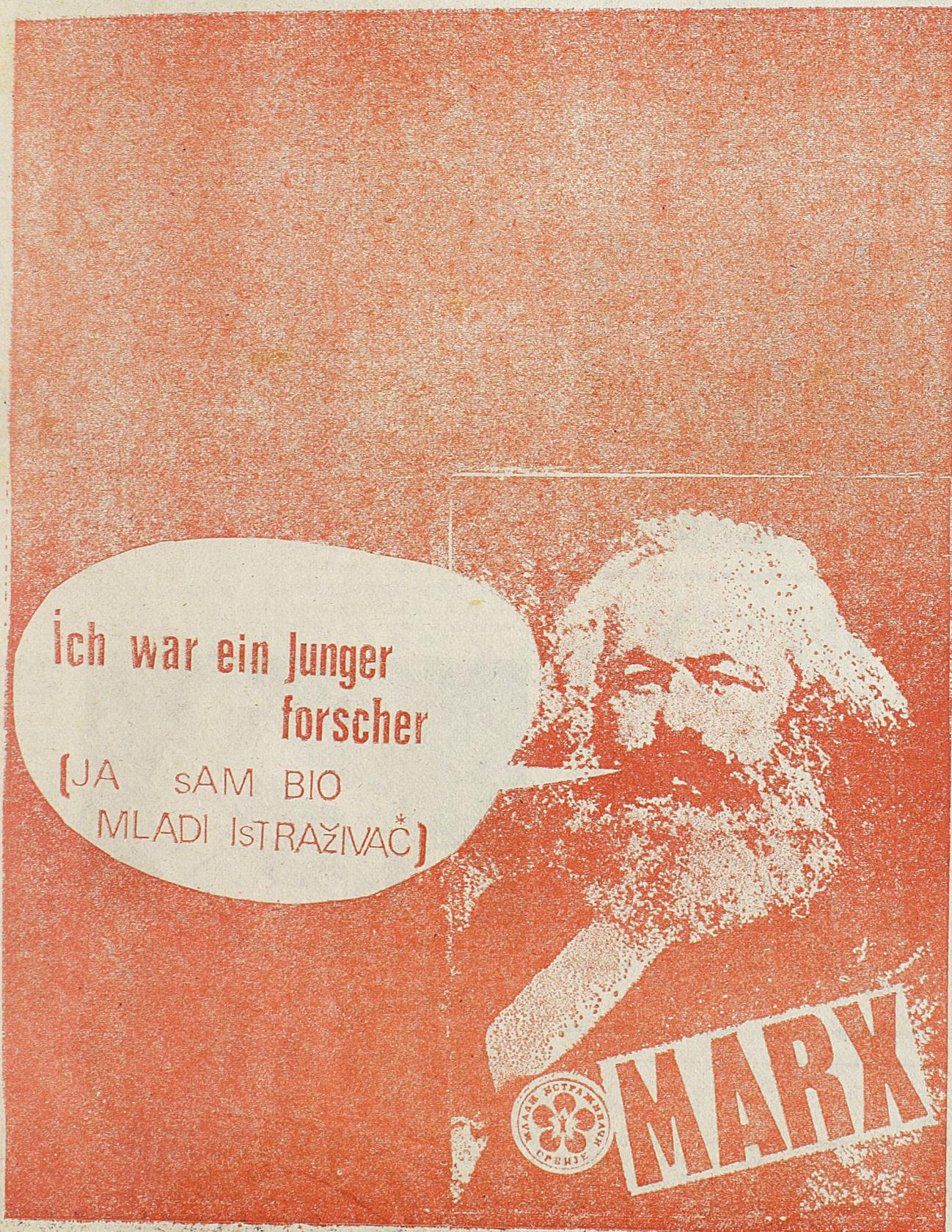

mm

14000 VALJEVO
J. Jankovića 20
BRANKO JAKOVLJEVIĆ

лист младих истраживача србије ● број 19 ● VI 1983.

НАШ ПРИЛОГ СТОГОДИШЊИЦИ МАРКСОВЕ СМРТИ

РАТАРСКА АКЦИЈА

Причало се причало, договарало се и договарало и на крају је одлучено: Нови Пазар ће ове године, по трећи пут, бити домаћин једне истраживачке акције. Тако ће се крајем јула, четрдесетак младих истраживача из читаве републике окупити и почети реализовање Пољопривредне програмске акције. Ова програмска акција обухватиће четири теме: 1) проблеми миграције сеоског становништва и стање засађених површина, 2) агрохемијска анализа, 3) сточарски фонд — расни састав и 4) стање пољопривредних површина и могућност укрупњавања.

Ако знамо какав се значај придаје пољопривреди, онда не треба сумњати у значај ове акције и у оправданост средстава која ће бити утрошена.

Организацију ове истраживачке акције прихватили су чланови новопазарског Друш-

тва Младих истраживача „Младост“. То је први пут да се у Новом Пазару организује истраживачка акција, а да нема других посредника и организатора. Новопазарски истраживачи ће испонштovati одлуку Међуопштинског Координационог одбора Младих истраживача региона Краљево и руководство акције биће формирано из редова сопственог кадра.

На овој омладинској истраживачкој акцији биће доста новина у организационом погледу, изаћи ће се из устаљених оквира организовања омладинских истраживачких акција. А учесници акције моћи ће да буду само проверени истраживачи и омладински активисти.

Стручни део посла обављаће, највероватније, студенти Пољопривредног факултета из Чачка.

С. Новосел

С' ПОВОДОМ

НИШТА МУДРО

Кренули смо и седми пут са републичком акцијом. Могли бисмо, сада, у свечарском стилу нанизати овде безброј патетичних синтагми из богатог арсенала фраза које се у сличним приликама нештедимичје употребљавају. Могли бисмо то, али нећемо. Разлог је прост: такве говоранице, као прво, одавно су постале општа места која ама баш ништа не казују и, друго, свесни смо да нико жив неће (с правом) трошити слободно време читајући писаница та кве садржине. Напоследку, речи су, ма какав набој поседовале, ипак само пуне речи. Једино је извесно: и ове године, као и до сада, има (и биће) проблема у реализацији акције. Негде је храна лошија но што се очекивало, неким ће постела бити неудобнија него је договорено са организаторима, фалит ће ово, недостајат оно... Пешаћи ће се понеде много више и напорније него су руководиоци акција то предвидели и обавештавали о томе учеснике на семинарима. Неки учесници на неким акцијама биће можда недовољни забавом на акцији...

Ни најмилиозвучније фразе не могу прикрити, односно решити ове, макар и безначајне за укупан успех акције, проблеме. Њих ће, једноставна је истина решити најуспешније, као и увек до сада, сами учесници акција, сами истраживачи на терену. Стара је, усталом, истина да решења за проблеме налазе они који их најнеосредније и осећају на себи.

Не желимо, дакле, да сада паднемо у еуфорично расположење и на овом простору посејемо за „светлом традицијом и вредним резултатима“ из историјата наше организације, предвиђајући, аналогно тој историји организације нам, да ћемо и ове године постићи „несумњиво значајне и друштвено корисне резултате“. Не желимо, сматрајући да то није ни по требно.

Најкомпликованије је, изгледа, бити једноставан. Но, покушаћемо ипак бити такви.

Зато, на крају, кратко и јасно: срећно вам било истраживачи!

Ј. Божановић

КАЗАЛИ СУ...

ДУШАН БУРИЋ, НОВИНАР

„Ви сте Млади истраживачи, а ја сам стари новинар. Па шта је онда заједничко што нас овде окупила?“

Ви истражујете бар исто толико тема колико и новинари: прошлост и могућност боље будућности; природу и како је заштитити од технолошког напретка; човеково физичко

и духовно здравље; ви сте пчелице, а не потцењујете ни оне који сакупљају лептире. Вас занима шта људи носе НА СЕБИ, али и шта носе У СЕБИ — какве вредности ума, духа и етике, али и какве им невредности сметају, каквим су притисцима изложени — како их омета самовоља или примитивизам. То занима и новинаре.“

ФЛОМАСТЕРОМ

ми

Лист Младих истраживача Србије ● Издаје Информативно-аналитички центар РК МНС ● Одговорни уредник: Мирослав Николић ● Главни уредник: Јадранко Божановић ● Технички уредник: Зоран Михаиловић ● Редакција: Гомирислав Јевтић, Сулејман Меденчевић, Владимир Милић, Горан Мигић, Биљана Стапковић, Јасмина Тодоровић ● Примерак листа је бесплатан ● Прилог се не хонораришу и не враћају ● Адреса редакције: Републичка конференција Младих истраживача Србије, Хо Ши Минцова 27; 11070 Нови Београд; телефон 011/146-659 ● Штампано: ГРО „Глас“, Београд, Влајковићева 8; телефон 011/340-551.

ШКОЛА БИОЛОГА

Замисљена као школа младих кадрова, Истраживачка станица у Петници би уз теоријска предавања пружала могућност да се стечена знања из разних области потврде и у пракси, тј. на терену и у савремено опремљеним лабораторијама. И мада цела Станица, у овом тренутку, више личи на градилиште, а лабораторије и спаваонице нису „изврсно“ опремљене, природе и услова је било сасвим довољно да се одржи један биолошки семинар.

Много озбиљнија од типично истраживачких семинара, а инак по времену трајања краће од акције, школа биолога представља један нови и по свему судећи успешан облик организовања у организацији Младих истраживача Србије.

Није се инсистирало на бројности већ на квалитету, како предавања, теренских излазака и вежби тако и самих учесника.

„Циљ семинара је да се ови млади људи упознају са методологијом истраживања, оспособе за рад на терену и сређивање резултата и по повратку у своје организације буду учесници или организатори неког од биолошких програма“ — рекао је Габор Месарош, руководилац одељења за биологију у Истраживачкој станици.

Уз могућност да изаберу област својих посебних интересовања, биолози су одслушали десетак предавања из разних дисциплина, обишли неколико познатих и непознатих пећина, Дивчибаре, реку Градац, а резултате сређивали у био-хемијском кабинету.

Предавачи су између осталих били и научни радници са Института за биолошка истраживања: проф. др Борис Петров, др Војислав Васић, др Георг Букић и др Саша Сигуров.

Заштитни знак села Петница представља Петничка пећина, природни драгуљ описан је пре сто година. Као веома интересант геоморфолошки објекат са језером, реком, стаништем пећинског медведа и ретким облицима пећинске фауне, она је привукла пажњу младих биоспелеолога, хидробиолога и териолога. Ентомолозима и ботаничарима су се пак више допали Црни врх (Маљен — Дивчибаре) и околина Дегурна.

За љубитеље орнитологије било је довољно птица и у околини Станице.

Пошто су то углавном ученици основних и средњих школа (14 — 17 година), новостечена знања из систематике, екологије, фенологије и већ поменутих области, допуниће школско градиво. Практика коју им њихове образовне установе сигурно не могу пружити, имаће значаја за њихов будући истраживачки рад, а Станица је добила мрежу сарадника широм републике.

Примећује се да је у школству све већи број разних реформи, новина, покушаја... а да се Станица Младих истраживача издваја из тог великог броја неуспелих експеримената доказује њена целогодишња активност. После биолога користиле је студенти географије у извођењу своје праксе, затим археолози (у две смене акције), хемичари, хидролози, математичари...

Биљана Станковић

СЕБАЊА ИСТРАЖИВАЧА

А ДАН ЛЕПО ПОЧЕ...

Још од раног јутра, од првог громког „устај народе!“, осећали смо да се спрема нешто велико. Орни и окрепљени дугим, чврстим снам крену смо, после одличног доручка, у не познато. То непознато и далеко представљало је наш терен предвиђен за тај дан. Возња минибусом била је дивна, али пошто све лепо брзо прође, пут настависмо трагом наших предака, служећи се најсигурнијим превозним средством — сопственим ногама. После једне добре шетње стазом, крену смо уз косу и од тада је пут водио кроз пустињу и прашуму право ка циљу. Циљ је био врх звани Бела стена само хиљаду двеста педесет шест метара виши од подножја Али, „ми смо млади и препуни снаге“, како рече неко, и заграбисмо напред са све већим жаром, као да нам је то једини дан живота. Висина и азурно небо мамиле су напред кроз грмље

и коприве у стилу — неки то воле вруће. Уз непроцењив ужитак који стварају комади и нагиб од око педесет степени, имали смо прилику да докажемо своје порекло по Дарвину. Доказивање је обављено уз једну глатку букву која нам се „испречила“ на путу. Оправдали смо искуства генерација пре нас и спретно обавили задатак, а онда је на ступио први олакшавајући корак — одмор. На жалост, трајало је само трен и убрзо, прохујало са вихором. Циљ је још увек висок и недостижан. Тревало је још доста успона, знаја и уздаха, још доста коприва док не избисмо подно саме стене. Тада смо били у ситуацији да оправдамо своје планинарске способности, да зажмуримо и скачемо, попут дивокоза, са стене на стену, пажећи при том да не нагазимо коју змију, да не утанемо ногу, упаднемо у провалију или

Веровали или не од 24. до 26. јуна у Београду, на Калемегдану одржан је астрономски камп, у ком је учествовало преко 100 астронома-аматера из различитих крајева земље. Младе астрономе је поздравио академик Татомир Анђелић и Ненад Јанковић (ветеран астрономског друштва „Руђер Бошковић“), професори са катедре за астрономију на Природно-математичком факултету у Београду. У току дана радило се све и свашта Организована су заједничка посматрања, изложба инструмената, а у ситне сатевини смо се астропотографијом. Следећег дана отишли смо на Звездару, код професионалаца. Друг Квбичела је после ове посете једва стајао на ногама. Наиме, његове младе будуће колеге градили су да им објасни сваку цаклу код веома осетљивих оптичких инструмената. Чуле су се речи понаризијација, фотоматерија, док су јуни мла-

Јелена Петровић

АСТРОНОМСКИ КАМП

СВЕ И СВАШТА

дих астронома просто гутале све ово. И посланица дана — трибина. У мрачној просторији београдског планетаријума чуле су се речи о мрачном стању астрономије у СФРЈ. Осетио се и недостатак информација између астрономских друштава. Некада је постојао Астро-аматер али се угасио. Тако да данас не постоји никаква информисаност, а камоли заједнички програми. Проблеми око просторија и набавке инструмената су кронични. Да ли је то последица неразумевања разних СИЗ-ова, школа, месних заједница, или мрак средњег века?

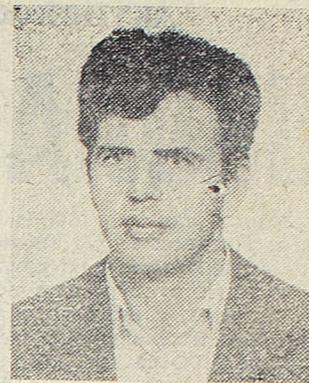
Друг Јарослав Францист из Новог Сада је предложио да се млади астрономи прикључе некој од друштвено-политичких организација (навео је случај астронома из Младих истраживача који су саставни део ССОЈ-а. Нисам смео да му кажем зашта нас сматрају поједини „млади истраживачи“).

После дуге дискусије и репорта астронома аматера из целе Југославије, аутор ових редака дошао је до следећег закључка: аматерска астрономија и ако постоји, није уопште организована. Мислим на постојање астрономских друштава. Сем јединог АД „Руђер Бошковић“ које делује активно на територији града Београда, нисам чуо, а не верујем да уопште постоји, било какво астрономско друштво на територији Србије. Рад школских секција се своди на некакво деловање у покрету Наука младима. Да ли међу њима постоји рад преко целе године, или да ли уопште постоји љубав према овој древној науци? Да ли постоји нека координација међу тим секцијама за неки узвишенији вид рада — израда заједничких програма. Ако постоји јавити нам, и да поједем свој шешир!

На овом кампу било је представника Младих истраживача. То је она стандардна екипа из РК МИС што скоро годину дана издаје свој „Циркулар“, а ове године ће кренути (ако Станица и истраживачи дају) да граде опсерваторију заједно са младим ентузијастима из Бора, Ниша, Краљева, Моравана, Цветановаца, Параћина итд. Има нас, има!

Владимир Јанковић

НЕДОВОЉНО ОСПОСОБЉАВАМО МЛАДЕ

наредне школске године. Видећемо с чим у том тренутку располажемо.

* Шта ћете даље истраживати?

— Више пута сам разговарао са неким људима да отпочне-

ОДСКАЧУ ОД ВРШЊАКА

- * Треба покретати све расположиве снаге и заинтересовати младе за истраживачки рад
- * Мора се посветити већа пажња оспособљавању кадрова
- * Знатижељу младих треба друштвено усмеравати

Некада је у новопазарској чаршији било веома мало учених људи, могли су се на прстима пребројати. Данас их је све више и више. Неретко „стижу“ и титуле магистара и доктора. И кад чаршијом аберао да је тај и тај човек магистрирао или докторирао, тада сваком Новопазарцу срце „заптра“ од радости.

Последња титула која је „стигла“ у новопазарску чаршију је магистарска, а њу је донео доскорашњи педагог у Образовном центру „Владимир Петрић Валтер“ Саит Качапор. Ова титула не би била толико важна да њен носилац није члан новопазарске организације Младих истраживача и да није један од ретких људи у овом граду који је пристао на сарадњу са овдашњим младим истраживачима.

УСВОЈИО САМ ОПШТЕ ПРИХВАЊЕНО

Саит Качапор је рођен пре тридесетшест година у једном селу крај Тутина. Завршио је Учитељску школу у Новом Пазару, а потом је службовао у најзабитијим селима тутинске општине. Студирајући уз рад, завршио је Педагошку академију одсек за разредну наставу. Затим је завршио Филозоф-

„СЛАБО НАМ ЧЛАНОВИ ПОЗНАЈУ МЕТОДОЛОГИЈУ ИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА. А ТЕХНИКЕ ИСТРАЖИВАЊА НИСУ НИКАКВЕ ПРОИЗВОЉНЕ СТВАРИ НЕГО СУ ЕЛЕМЕНТИ КОЈИ СЕ МОРАЈУ ЗНАТИ.“

ски факултет у Загребу, одсек за школску педагогију, и на крају је на том истом факултету магистрирао. До краја ове школске године био је педагог у поменутом образовном центру, а од почетка наредне школске године обављаће дужност педагошког саветника разредне наставе.

* Друже Качапор, већ низ година се бавите истраживањима. Тај рад Вас је довео до титуле магистара. Одлучили сте се за тему која је до сада била

непримењена. О чему се заправо ради?

— Истраживао сам школство у Новом Пазару и околини од 1918. до 1941. године. Овај рад обрађен је да три стотине страна, не рачунајући резиме на два страна језика, пописе литературе, регистар имена и појмова и прилога. Рад је илустриран фотокопијама оригиналних докумената фотографијама, табелама, картама, прегледима и шемама.

О свакој школи која је постојала у том периоду дати су основни подаци, на основу којих се може добити јасна слика о томе када је школа основана, с којим тешкоћама се сусретала у раду, када је и због чега прекинула с радом.

* Све је детаљно обрађено, велики посао је завршен. Но, класично новинарско питање не може се избећи: да ли је било тешко доћи до одређених докумената?

— Како да не! У току овог истраживања користио сам обимну грађу из Архива Југославије, Србије, Цетинња, Скопља, Приштина, Краљева, Титовог Ужича и Новог Пазара. До драгоцених сазнања дошао сам на основу обављених разговора са бившим ученицима или сведоцима периода који сам проучавао.

Специфична ситуација је била код исламске верске школе, која је постојала у том периоду, јер нема довољно повезане документације о раду ове школе, а настава се одвијала на арапском са елементима турског и персијског језика и то проучавање захтевало је посебан приступ и напор.

* Упоредо са овим Ви сте радили још неколико истраживања, нешто сте објавили и у „Новопазарском зборнику“. О каквим истраживањима се ради?

— Волим да истражујем и сваки слободан тренутак посвећујем истраживачком раду, а у Новом Пазару за такав рад има доста могућности, без обзира што смо удаљени од центара. Сматрам да је Нови Пазар неиспитано подручје у свим областима. Зато треба покренути све расположиве снаге и потрудити се да младе заинтересујемо за истраживачки рад.

Да се вратимо постављеном питању. Тачно је, бавио сам се истраживачким радом, истина понекад је то било везано само за моју професију, били су то

УСВОЈИО САМ ОПШТЕ ПРИХВАЊЕНО СТАНОВИШТЕ КОЈЕ НАС ДА ЗНАТИЖЕЉУ МЛАДИХ ТРЕБА ДРУШТВЕНО УСМЕРАВАТИ КА ОСТВАРЕНИМ ПРОЦЕСИМА САЗНАВАЊА.

моји радни задаци. Ван тога бавио сам се сакупљањем народних умотворина и игара које су се некада играле или се још увек помало играју.

* Од сеоског учитеља до магистра педагогије и просветног саветника је дуг пут. Непрестано сте радили и школовали се, бавили сте се истраживачким радом и били активни на свим пољима друштвеног живота. Како сте све то постигли?

— Морају да одговоримо уобичајено, макар то неки и сматрали фразом: све сам постигао упорношћу и вољом. Док сам био учитељ, велики део акција био је везан за мене и моје колеге. Радио сам на пољу основног образовања одраслих и просвећивању жерске сеоске омладине. Касније када сам постао педагог морао сам да се активно укључим у друштвени живот, јер тако се најлакше ослункују осећања и потребе младе генерације. Трудим се да ојошничко колико могу будем присутан свуда.

* Да се поново вратимо истраживањима. Ви сте пре четири месеца били главни носилац посла око организовања секције Младих истраживача у Вашој школи. Урадили сте уштинике и чланови секције ће овог лета моћи индивидуално да се баве истраживачким радом.

— Једно, најпре, да појасним: сви чланови секције имају право да користе постојеће уштинике, међутим, то не значи да неко некога приморава да у току летњег распуста рађина је прихватила тај летошњи рад. Шта је ко и колико урадио видећемо на почетку дп, то је ствар појединаца. Ве-

мо рад на стварању речника речи које се доста употребљавају у нашем крају, а већини су непознате. Међутим, све се то завршило на разговорима и похвалама тој мојој идеји. Радо бих радио на овом пројекту, али бар за сада заните ресованих нема, а циљ ми је да се овде укључи што већа група људи. Треба доста времена и труда покренути људе на нешто тако, а кад крене ни за наредни програм се не треба бојати.

* Ви сте оснивач секције Младих истраживача при Образовном центру и њихов сте стручни руководилац. Колико сте задовољни оним што показују чланови ваше секције?

— На мене су млади истраживачи оставили посебне утиске. Мени је пријатно међу тим младим људима који су заинтересовани за истраживачки рад, који тим својим интересовањем одскачу од својих вршњака. Међутим, један други утисак, нажалост није пријатан, а ни оптимистички. Мислим да недовољно радимо на оспособљавању младих кадрова. Слабо нам чланови познају методологију истраживачког рада. А технике истраживања нису никакве произвољне ствари него су елементи који се морају знати. Полазећи од тога чини ми се да нам истраживачи као такви нису ефикасни. Зато се мора посветити већа пажња оспособљавању кадрова за истраживачки рад, јер само тако можемо постићи резултате који ће нам донети одређени углед у граду.

* На крају овог нашег разговора реците шта мислите о Младим истраживачима уопште?

На почетку сам, да будем искрен, са доста резерви гледао на тај покрет. Он ми је лично више на забаву младих, него на озбиљну друштвену ангажованост. Укључно сам се у рад новопазарских Младих истраживача, а то значи да сам своје мишљење променио. Усвојио сам оно опште прихваћено становиште, код нас, да знатижељу младих треба друштвено усмерити ка отвореним процесима сазнавања, тј. ка истраживању.

Слабана Новосел

АКЦИЈЕ И ТАБОРИ

И овог лета млади истраживачи Словеније ће своје активности обављати кроз два вида организација: омладинске истраживачке таборе и омладинске истраживачке акције. На подручју Словеније биће организовано десет табора и три акције.

У Прекомурју ће у општини Лендава, Дубровник, крајем јуна — почетком јула бити смештен табор за социјално-географска истраживања. Истраживања ће трајати 10 дана, биће 20 учесника.

Млади истраживачи ће се менторима, са института за географију Универзитета „Едвард Кардељ“, посветити пажњу анализи социјално-географских чинилаца развоја национално-мешовитог дела општине Лендава, њеног северног дела који гравитира локалном центру Дубровник. Истраживања ће се одвијати у равничарском, слабије развијеном аграрном делу овог национално мешовитог подручја. Истраживачи ће се упознати са методолошким социјално-географских истраживања, са друштвеним проблематиком кроз заједнички живот припадника народности и већинског дела становништва, које чине Словенци. Пошто овај крај релативно заостаје за другим крајевима, односно деловима општине, укротко ће бити одређени узроци који доводе до такве ситуације.

У Маколама ће вршити истраживања географи, етнологи биолози са ботаничарима, зоолозима и групом за биолошку оцену воде. Овај интердисциплинарни табор биће смештен на територији општине Словенска Бистрица у периоду 21-30 августа. На овом табору 25 учесника вршиће истраживања флоре, водене и пећинске фауне, мерење загађености Драгиче и њених притока, анализираће се демографска збивања, вршити метеоролошка осматрања, истраживати култура и начин живота житеља Маколе...

У Сечојевским Солинама реализован је интердисциплинарни табор, у општини Пиран од 20-30. јуна. На табору је учествовало 40 истраживача.

Рад овогодишњег табора представља наставак прошлогodiшњег интердисциплинарног програма под заједничким називом „Природне оставштине Сечовљских Солина“ (НАРАВНА ДЕДИШЧИНА СЕЧОВЉСКИХ СОЛИН). Ове године радили су биолошка, географска, етнологска и физичко-хемијска група.

Астрономски табор је ове године био у општини Идрија, тачније на Црном врху над Идријом, у периоду од 1-10 јула, а било је 25 учесника.

Табор, који су водили ментори из редова Астрономског друштва Јаворник, имао је више стручних предавања, лабораторијских вежби. Рад се одвијао

у пет група, и то: група за астрогеографску, за фотометрију група за посматрање променљивих група за Сунчев систем... Организатор табора је Астрономско друштво Јаворник из Љубљане.

На Крековшамма, у општини Идрија, организован је интердисциплинарни табор у периоду од 27. 06. — 6. 07. Овај табор организован је у оквиру истраживачког објекта Крековше. Рад се одвијао у три скупине, тематски организоване, и то: екологија шуме са катастром флоре (флористичким пописом), проучавањем екосистема и прикупљањем геолошких података; природно заштитна процена шуме; еколошка валоризација места и израда топографије Војског.

Интердисциплинарни табор у Пирану организован је од 11. до 17. јула. Он представља наставак рада прошлогodiшњег табора, који је вршио истраживања у области екстракције алги, врсте Фуцусин Грациларија. Ове године вршена је анализа воде и њеног квалитета.

Летња школа програмирања (11.—17. јула) свој рад поделила је у два дела: слушање предавања и практични рад на рачунарима.

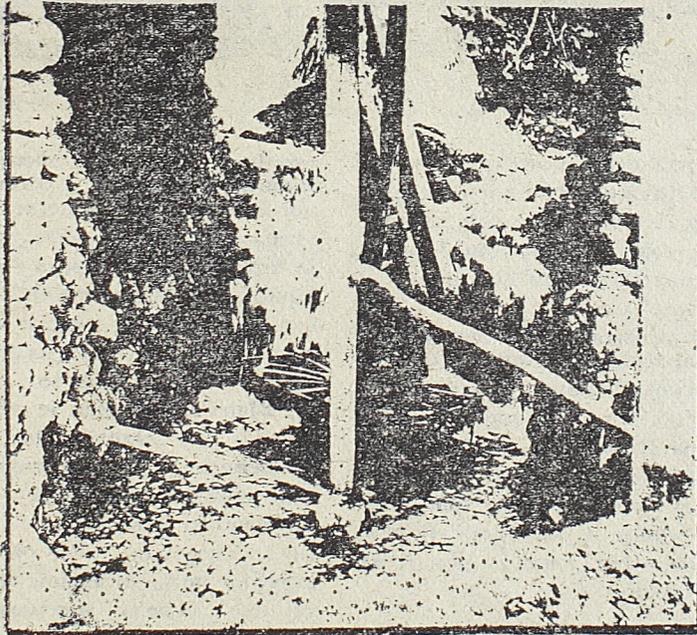
У Бенечиви се организује трећи омладински истраживачки табор из пољопривреде,

витализација хрибовских и вишинских села. На овом програму радиће више група: агрономска, биолошка, ветеринарска, архитектонска...

Поред истраживачког табора у Словенији се организују и омладинске истраживачке акције. Постоје регионални, републички, односно савезни ниво организације ОИА. То омогућава да се истовремено акције изводе у више места.

У 1983. млади истраживачи настављају са трећом и четвртм фазом ОИА „Сава“. Основни циљ је изучавање загађености Саве. Прошле године вршена је биолошка анализа. По ред биолога радили су и географи који су изучавали географске факторе слива Саве. У трећој фази радили су млади хемичари, који су испитивали утицај комуналних вода, које се уливају у Саву. Млади археолози су радили на археолошким локалитетима на овом подручју. Етнологи су изучавали живот људи крај реке, са посебним акцентом на проблеме сучавања човека с природом. Словенска ОИА „Сава“ је саставни део југословенске истраживачке акције под истим именом, у којој учествују млади истраживачи Хрватске и Србије.

Организована је и акција „Лековито биље“, која има за циљ очување старих знања о

интердисциплинарног карактера. Програм чине истраживања у области историје, географије, ентологије, социологије...

И пионири имају свој табор — то је етнологски табор у општини Словенске Коњице. Табор је припремљен као завршни део акција које води часопис „Пионир“ и као покушај проширавања програма за оснивце.

Студенски истраживачки табор „Горња Савијска долина“ радиће на програму који је замисљен тако да може да траје више година. Циљ је ре

лековитом биљу и њиховом коришћењу. Акција обухвата три подгеме: народну медицину, картирање лековитог биља и узгајање.

Природословно друштво Словеније наставља са радом на истраживањима у области животне средине. Ова ОИА је организована под називом „Гле“ и окупља око 1500 учесника, махом ученике основних и средњих школа. Ту млади под менторским вођством сазнају основне појмове о тлу, методама проучавања на терену и у лабораторији.

Ј. Тодоровић

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

БОГАТО ЛЕТО

Прођоше већ четири лета от како су Млади истраживачи Босне и Херцеговине почели са организовањем Омладинске истраживачке акције „Токови СКОЈ-а у СР БиХ“, као главним (не и јединим) видом омладинске научноистраживачке активности. Сваког лета циљ је био исти — окупити младе из свих крајева Југославије, жељних да се баве истраживачким радом из разних научних дисциплина и у разним крајевима ове републике. Ево и садржаја петог истраживачког лета у СР Босни и Херцеговини:

— Босански Нови: астрономски програм се реализује од 1. до 20. августа (учествује 25 учесника);

— Зеленгора: биолошки програм у јулу (20 учесника) и географски, такође у јулу, али са 25 учесника;

— Добој: енергетски програм са 30 учесника реализоваће се у јулу;

— Бања Лука: програм ОНО и ДСЗ у јулу са 30 учесника;

— Оцак: медицински програм у јулу са 30 учесника;

— Живнице: медицински програм у августу (20 учесника)

— Сребреница: геолошка акција, август, 30 учесника;

— Јајце: историчарски програм, јули, 25 учесника;

— Зворник: еколошка акција „Дрина 83“, 30 учесника, јули-август;

— Завидовићи: „Истраживачко лето 83“ (о акцијама у Завидовићима писали смо у прошлом броју — пр. редакцијe).

Милорад Савић

И БИ СМОТРА (II ДЕО)

У прошлом броју објавили смо кратку вест да је од 3. до 5. јуна одржана. Смотра истраживачких радова на тему Заштита човекове околине. Ево сада и нешто више о Смотри.

Први рад презентирао на Смотри били су, у ствари, резултати ОИА „Сава 82“ коју су прошле године, отприлике у исто време, реализовали Млади истраживачи из Словеније, Хрватске и Србије. (Идеја да се организује оваква заједничка акција истраживача из три

републике дошла је још 1980. године, али због низа околности први пут је реализована тек прошле године).

Иван Бурковић и Живомир Јовановић изложили су свој рад „Санитарно-хигијенско стање водотока на територији града Београда“, који је, иначе, рађен у оквиру Института за хигијену и заштиту човекове средине Завода за заштиту здравља Србије.

Зорица Свирчев, студент из Новог Сада, изложила је своју тему „Летњи аспект микрофлоре и микрофауне у неким водама Фрушке горе“. Рад је део

аутор рада: „Појава страног укуса и мириса у води за пиће и налажење најпогоднијег поступка на њиховом отклањању“. „Нишава данас и сутра, са аспекта загађености воде“ резултат је анализе коју су заједнички урадили СИЗ за водопривреду Ниша, нишка РО за водовод и канализацију и Скупштина МРЗ из Ниша. О овој акцији говорио је Радивој Кочић.

Милица Костић је излагала рад „Утицај загађености воде на брзину раста и размножавања Лемне миши“. Рад је, иначе, рађен за такмичење Наука младима.

На тему заштите урбане средине прва је презентирала свој рад Љиљана Рајевић. Њен рад: Хемијска индустрија на тери-

них лежајева (ИКЈ) у Београду 1981. године.

О резултатима ергономске акције реализоване у „Магнохрому“ у Крагујевцу 1980. године говорили су Николчо Николовски и Зоран Трајковић.

Снежана Јовановић у свом излагању изнела део резултата истраживања — која су рађена у оквиру пројекта заштите хране од загађивања и здравствени аспекти загађивања.

Занимљива је била тема коју је истраживао Јене Пургер у западној Бачкој. Радио је „Фатуу Зглавара у гнездима врсте ласте покућарке, односно градске ласте која се храни различитим штетним инсектима.

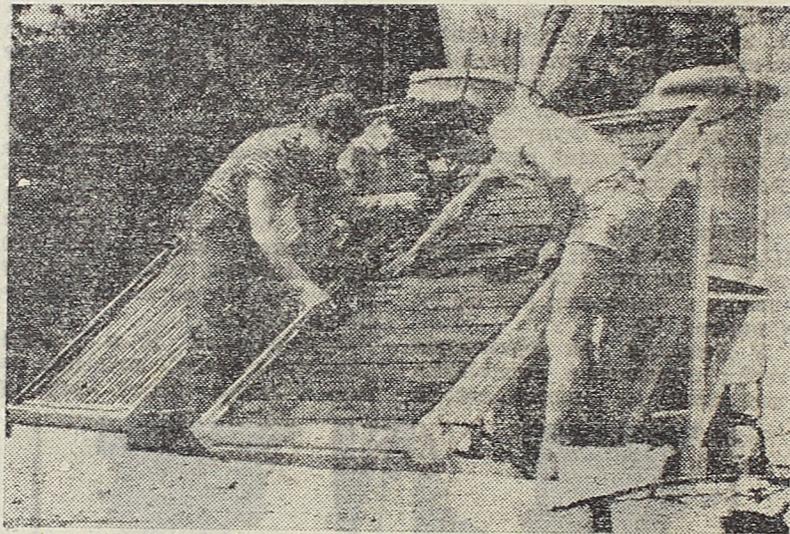
Габор Месарош тема рада: Стање и конкретне мере у ре-

ПЛЕМЕНИТО ДЕЛО

„Одавно су већ иза нас они дани када су групе ентузијаста почињале велико и, рекао бих, племенито дело које је добило назив „Заштите и унапређивања човекове животне и радне средине“. Данас је заштита и унапређивање човекове и радне средине, без обзира на евидентне проблеме и неуједначености, постала сигурно део свакодневне активности и праксе великог броја наших радних људи, грађана, посебно омладине и њихових организација. Ово је коначно и трајан задатак и обавеза Младих истраживача Србије који се посебно залажу да заштита околне постаје део њихове свакодневне активности и да се потврђује у пракси и на сваком радном месту, у школи, на факултету, у месној заједници у слободним активностима и у најширем виду у оквиру омладинске истраживачке акције.

Посебно је значајно да је Смотра окупила младе научне раднике, студенте и ученике, који се баве еколошким истраживањима и чији се резултати односе на период од задњих пет година. На овај најдиректнији начин Конференција Младих истраживача Србије се још један пут потврђује и као стваралачки чинилац нашег друштва, који успешно своје задатке у области тако комплексних проблема као што је заштита и унапређење човекове околине“.

Извод из поздравног говора Дејана Миловановића, члана Председништва РКСРП Србије, који је отворио Смотру

истраживачког програма научноистраживачког друштва „Јосиф Панчић“ које већ неколико година делује на Природно-математичком факултету у Новом Саду.

О резултатима са хидролошке програмске акције у Смедеревској Паланци, реализованој прошлог лета, говорио је Љубиша Игњатовић, Милун Јовановић је презентирао резултате са прошлогодишње хидролошке акције у Великој Плани, а Миле Обрадовић са акције на Јастрепцу.

„Док се до скоро мислило да су само површинске воде угрожене загађењима, сад се све чешће догађа да се подземне воде, из различитих разлога загађују. То се дешава и у приватном сектору када људи претварају бунаре у септичке јаме, али је много опаснија и гора ситуација када се ту умеша индустрија и своје отпадне воде на један посредан или непосредан начин доведу у контакт са подземним водама. „Овако је ситуација са подземним водама оценио Миломир Васиљевић,

торији уже Србије и ефекти на животну средину“ разматра могућност смањења негативних утицаја, негативних ефеката које хемијска индустрија — сигурно један од највећих загађивача у домену људске делатности на техничком плану — проузрокује на животну средину. Вјера Шоштарец је излагала свој рад „Одређивање зона загађености у Кутини коришћењем епифитских лишаја“.

Александар Декански је презентирао свој рад „Проучавање струјног поља загађеног ваздуха око модела призматичне зграде“.

На тему заштите човекове радне средине први је говорио Богић Кнежевић. Он је говорио о могућим аспектима заштите човекове радне средине са психолошко-ергономског, педагошког аспекта бројних дисциплина.

Гордана Ковач је изложила резултате ергономске истраживачке акције, која се бавила истраживањем буке и њених негативних ефеката на радну средину, у Индустрији куглич-

ЗАКЉУЧЦИ

На крају Смотре учесници су донели и неколико закључака. Као прво, ова Смотра је показала да постоји изражен интерес међу младим истраживачима и уопште међу младим људима за проблеме заштите човекове околине. Смотра, наравно уз неке измене (већи број излагача и саопштења, уз делнично измењене начин презентирања радова, при чему би се афирмисао један дужи припремни период у смислу излагања резултата итд.) може да пружи велики допринос сарадњи међу организацијама које се баве овом проблематиком из целе земље.

Овакав вид размене искустава, закључено је даље, требало би да прерасте у традиционалну југословенску смотру из области заштите и унапређења човекове околине, која би се реализовала сваке друге године и то сваки пут у организацији друге републике односно покрајине.

хабилитацији популације поточне настрмке у реци Градац“) говорио је о хидролошким истраживањима реке Градац, која су почела у јануару ове године у оквиру Истраживачке станице у Петинци.

Саша Маринковић је изложио тему: „Повлачење беоглавог сипа из западне Србије.“

Гордана Стојановић (тема: Фотонапонске соларне електричне са аспекта заштите човекове околине) говорила је о могућностима искоришћавања соларне енергије.

Последња тема на Смотри било је приказивање резултата са Омладинске истраживачке акције „Токови СКОЈ-а 79“ о чему је говорила Јелена Вукчевић.

Агенција „МИ“

И они су почели са радом по узору на Ваљево. Било је то 1979. године, када се у овом ливном шумадијском граду окупила група младих и решила да оснује истраживачку друштву. Није их било много, тридесетак, али спремних за рад, одрицања, и изнад свега жељних знања. Међутим, ту на самом почетку направили су грешку која је довела до растања друштва. Угледајући се на ваљевске истраживаче (који су имали за собом већ десет година искуства) образовали су велики број секција: археолошку, етнолошку, биолошку, спелеолошку, туризмолочку, историчарску и исхрану у природи. Овако релативно велики број секција и разноврсност њихових програма рада привукли су већи број младих, што је и циљ истраживачке организације, али што је у тадашњим аранђеловачким условима било малтене утопија. Проблеми који прате младе истраживаче нису њих заобилазили. Прво, недостатак простора онемогућавао је окупљање свих група и одржавање заједничких састанака, што се одразило у немогућности координираног рада. Затим лоша финансијска ситуација. Једини извори прихода били су: чланарина, организовање забаве по оближњим селима, одрицање од биоскопа... Да несрећа буде већа, није било ни стручних сарадника, а ако их је и било обично их је више интересовала материјална страна или дневница, а мање како помоћи тим младим људима. Све ове тешкоће су утицале негативно на вољу и жељу за радом код ових младих људи, тако да се друштво почело пола-

ко осипати. Догађало се да се група расформирана пре него што изведе иједну акцију; обично се није знало од чега почети. Међутим, било је и оних који се нису предавали, који су решили да опстану упркос свему. И успели су, али само до 1981. када су многи отишли у

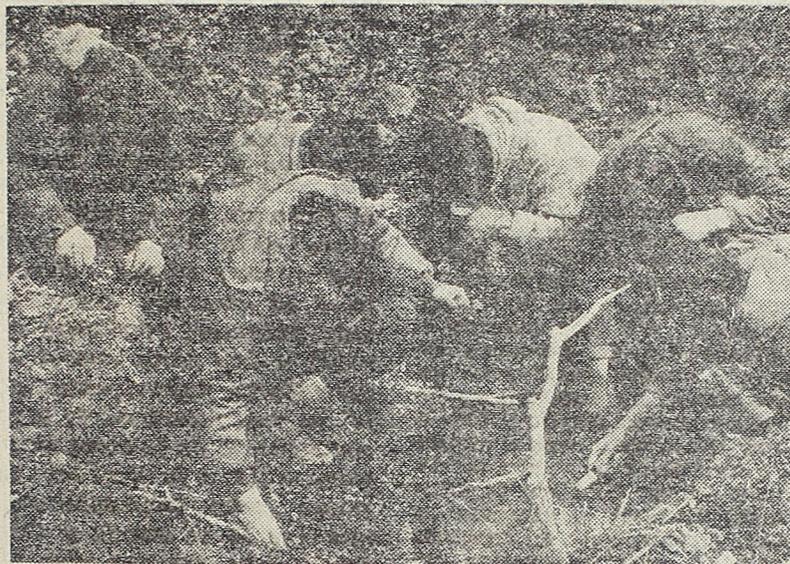
Беловца"), етнологи (који су прикупљали грабу за зборник „Народне умотворине аранђеловачког краја“), археолози (радили на прикупљању грабе за зборник „Први српски устанак“). Активни су били спелеолози који су у току 1979. и 1980. радили на истраживању Рисова

три групе: историчарска, етнолошка и археолошка и већ су имали три акције локалног типа. Извели су акцију „Најстарији житељи наше општине“ и две акције у Орашцу, прикупљање материјала за зборник „Први српски устанак“. Планирају да до краја године среде све заостале резултате из претходних година и изведу још неколко акција.

Коначно добили су и своју просторију, дала им је ОК ССО. Ту се сада састају и воде сопствену кадровску политику. Поучени лошим примером решили су да своје чланове обучавају у вођењу састанака, организовању и уопште да их припреме за рад. То постижу тако што свако има своје задужење, сваки састанак води други човек и сл. Успоставили су и добру сарадњу са истраживачима из Тополе и Крагујевца, а планирају да то ураде и са другим организацијама у овом региону. Што се тиче финансија ни сада ствари нису сјајне, али то им не смета. Проблема имају са стручним сарадницима, нарочито са представницима музеја (додуше, ово је музеј без експоната?) које сарадња не интересује, јер шта се њих тичу тамо неки млади истраживачи. Без обзира на све Аранђеловчани су спремни за борбу. Решили су да се изборе за место у сопственом граду, а то ће учинити ако свима покажу како и шта раде.

А треба им веровати. Јер, направили су прави БУМ у Аранђеловцу!

Јасмина Тодоровић

друге градове на студије, неки на одслужење војног рока, а они што су остали нису могли да се изборе за своју егзистенцију у оквиру Друштва, и оно је нестало.

У периоду од 1979. до 1981. године највише се радило на прикупљању збирке, али није дао ни један сребен резултат. Највише су радили: историчари (прикупљали су грабу за билтен „Споменици културе“ и зборник „Народни хероји Аран-

че, пећине у близини Аранђеловца, која представља једно од најстаријих палеолитских станишта у Србији.

Ово је била прва, слабија и лошија етапа у развоју аранђеловачких истраживача. Априла ове године почиње за њих један нови период пуног полета, младости и ентузијазма. Наиме, поново су се окупили и почели да раде. За сада их има око сто тридесет, али, кажу, биће их још више. Раде у оквиру

ГРЕСИ, ГРЕСИ...

КРАЉЕВАЧКИ
РЕГИОН

Истраживачка идеја већ два десетак година има плодно гледање на Краљевачком региону. „Колегјум историчарски“ и професор Милосав Бончић из Александровца Жупског својим резултатима у истраживачком раду одавно су прешли локалне оквире.

После конституисања Републичке конференције МИС, децембра 1976. године, на краљевачком региону је уследио период „иницијативних одбора“ који није дао одговарајуће резултате у организационо-кадровском развоју МИ. Уместо да ради у том правцу МОК ССО Краљево је „интервенивала“ сурганризацијом 17 програмских истраживачких акција са РК МИС и УК МИБ, у 14 општина овог региона. Као што се и реално могло очекивати овај политички, металомански потез није оправдао 70 старих милиона удружених на нивоу Региона (овде нису урачуната удружена средства по општи-

нама). Резултати са скоро половине изведених акција у 1980. години нису завршени ни после три године. Истраживачи са ПА нису се прославили ни другим аспектима свога рада и понашања, па се последње тих „грехова“ и данас осећају и ометају дубљи замах ОМИ и подршку ДПЗ на овом подручју.

У 1981. годину МОК ССО је ушла са реалнијим курсом према ОИА. Организоване су четири програмске акције у четири општине. Резултати су сребени и предати корисницима и то отвара фазу „слабења усјаних глава“, „спуштања на земљу“ и припрема за нови почетак.

До новог великог почетка дошло је 1982. године, формирањем ОК МИ Крушевца и Међоопштинског координационог одбора МИ региона. Поддршком ДПЗ организована је ОИА „Јастревац 82“ у Крушевцу и етнолошка акција у Брску.

Промена праксе и понашања ОК ССО према ОМИ осећала се у „ваздуху“ после Конгреса ССО и извршених избора. Председници ОК ССО и чланови Председништва МОК ССО су били просто „бомбардовани“ агресивношћу и офанзивом међоопштинског КО МИ. Интензивирања је подршка ДПО и Скупштине МРЗ Краљево. У овако повољној клими, уследно је састанак са секретарима регионалних СИЗ-ова, састанци и разговори у ОК ССО и Скупштинама општина, па резултати нису изостали.

ОК МИ Крушевца је наставила офанзиву курс рада и помоћи ОМИ и иницијативним одборима, тако да је уследила стабилизација ОМИ у Новом Пазару, Брску и Сјеници и конституисање организација у Краљево и Чачку.

Омладински истраживачки дух прорадио је код просветних радника у Барбаринцу и Би-

ћевцу и дошло је до формирања организација. Приводе се крају разговори за формирање ОМИ у Трстенику и организовање андрагошке ПТ. Пре преку за овај други подухват представљају „греси“ из 80. године (недостављање резултата са овдашње социолошке ПА у 1980.).

„Сизифов“ посао на организационо-кадровском развоју ОМИ, од јесени треба да прерасте у нови квалитет — стабилност ОМИ, програмски развој, кадровско, стручно и идејно оспособљавање чланова и руководства и успостављање стручне сарадње са високошколским и научноистраживачким организацијама и институцијама на региону и у СР Србији.

У периоду који наставља нека свако уради своје, јер на помолу су КРУПНИ РЕЗУЛТАТИ.

Живомир Миленковић

НИСУ САМО СМЕДЕРЕВЦИ ЉУТИ

„Вода је, ипак, најчистија на извору“

(стара кинеска)

По објављивању зодњег броја нашег листа, а у поводу текста о семинару за учеснике овогодишњих хидролошких акција, у редакцији и око ње било је доста различитих коментара: погрешили сте, нисте то требали објавити, исувише је тенденциозно, где је став редакције, зашто сад отварати полемике итд. Од свега тога можемо само прихватити критику што смо текст објавили без редакцијског коментара. А зашто смо у ствари објавили баш тај и такав текст?

Желели смо, а то сад чинимо, да укажемо на једну праксу у нашој организацији којој би требало стати на пут, тим пре јер она није уопште нова. О чему се ради?

Често, када говоримо о припремама за реализацију републичких истраживачких акција, истичемо да је, пре свега, неопходно обезбедити квалитетан и интересантан програм, добре стручне сараднике, неопходну опрему за прикупљање и сређивање материјала, добре, стручне семинаре за припремне тимове и будуће учеснике, а тек потом се разговара о условима смештаја и исхране учесника акције. Било би погрешно протумачити овакав начин размисљања и општења, небригом за човека, појединца, јер, на крају се ипак потрудимо да ти услови колико-толико буду пристојни и подношљиви. Уосталом и није идеја „туристичких провода“ та која је окупљала досадашње учеснике истраживачких акција, а оним првим истраживачима уопште нису сметале сламарице и недостатак топле воде, да испуне и изврше своје истраживачке задатке, планове и програме. Када бисмо обрнули ситуацију: велик број заинтересованих за овакве истраживачке акције, што би тражило и повећање броја оваквих акција, а с друге стране, непостојање квалитетних истраживачких резултата и немогућности испуњавања обавеза

према друштвеној средини која нас је прихватала и према радним организацијама и научним институцијама које би нам помогле у организовању оваквих акција, значи, имали бисмо ситуацију коју, не можемо рећи да не познајемо, али која би свакако погоршала и отежала услове у којима наша организација постоји и делује. А такву ситуацију бисмо имали, вероватно, да се ствари одвијале онако како су почеле ове године у Смедереву. Наиме, наши другари су се прихватили обавезе да у својој средини реализују већ постојећи, врло квалитетан и научно верификован, програм хидролошких истраживања, и у припреми ове акције, до момента одржавања „инкриминисаног“ семинара на Јастребцу, стигли да обезбеде смештај и исхрану будућих учесника акције у насељу омладинске радне акције. На семинару су будући учесници акције у Смедереву могли чути само о нормама понашања за време боравка у насељу ОРА где је обезбеђен смештај и исхрана за њих. Представник припремног тима за реализацију ове акције ни једином реченицом није поменуо специфичности овог хидролошког програма у Смедереву, а камо ли услова за рад на терену, у лабораторији, стручну сарадњу. То излагање је било пресудно за појединце који су се већ раније били пријавили за ову акцију. Они су захтевали да ове године учествују на било ком од остала два хидролошка програма, на Јастребцу или на акцији у Смедеревској Паланци. А таква ситуација натерала је нас — чланове организационог одбора семинара, координатора хидролошких програма у РК МИС, иначе секретара Комисије за воде Програмског савета РК МИС, и мене, представника РК МИС на семинару — да са друговима из Смедерева озбиљније поразговарамо око акције коју они припремају.

А сада мало о чињеницама, које су у поменутом тексту мало искривљене. Разговор, то

јест „тортура“, у коме сам учествовао је обављен првог дана семинара, после вечере, приближно око 21 час, и трајао је до 23,30 часова, дакле никако у „(после)поноћне“ сате. Том приликом друговима из Смедерева речено је да би требало најкасније до првог наредног састанка Акционог одбора РК МИС да разреше све уочене проблеме око стручне сарадње и неопходних услова за реализацију програма истраживања. Уколико до тог тренутка ти проблеми не би били решени, присутни учесници састанка би предложили Акционом одбору да се ова акција не реализује, јер је једино Акциони одбор РК МИС може донети такву одлуку. Дакле, нико од састанку присутних није „отказивао републичку акцију“, а још мање „смењивао руководство туђе организације“, за чије понашање је само констатовано да је доста неодговорно. Да ли је после овог састанка „неко дезинформисао“ присутне да се акција у Смедереву неће одржати, није ми познато, с обзиром да сам семинару присуствовао само првог дана. Што се тиче „злоупотребе печата“ и „ултиматума“, мишљења сам да би и сам председник наше организације такав папир „писан руком и без обавезног заглавља“ лично потписао и оверио, јер само накардно припремљене и организоване истраживачке акције могу „укажати углед акције и организације“.

И за крај: писцу текста „Смедеревци су љути“, иначе колеги из редакције, намењујем по днаслово, а друговима из Смедерева, у нади да ће овај текст и збивање на семинару, сада прихватити разумом, а не срцем, желим да што успешније припреме и реализују хидролошку програмску акцију у склопу ОИА „Титовим путем 83“. (Ето, видите, она ипак није отказана.)

Мирослав Николић

Седму републичку омладинску истраживачку акцију „Титовим путем 83“ на прегодној свечаности у Петници којој је присуствовало око 700 младих истраживача, бригадира и гостију отворио је 10. јула Душан Чкребић, председник ЦК СК Србије. (Детаљније о овој свечаности и говору којим се друг Чкребић обратио младим истраживачима у следећем „акцијашком“ броју).

МИЛУНОВА ЕКСПЕДИЦИЈА

На Руднику, у близини Јарменована, од 5. јула тече акција исхране у природи. Њу је организовало Друштво младих истраживача „Дејан Стефановић“ из Велике Плана, а окупљала је петнаестак младих и девојака из Велике Плана, Београда и Кикинде. Они, уз стручну помоћ Др Душана Чолића, припремају најразноврсније специјалитете. Све су то већ опробана јела јер још нису спремни да сами, по свом рецепту, припремају неко јело. Јеловник им се углавном састоји од печурки, понекад имају и пужева, а изузетно и пасока. (Деси се да добу и у Штаб на дохрану!) Као стручну литературу за справљање хране користе „Исхрану у природи“, „Јестиве гљиве“, „Гљиве у Југославији“... а понекад, додуше ребе, и француски кувар.

Живот су организовали „природно“: купају се у реци, тј. Јарменовачком потоку, сами су направити огњинте, само су им шатори из „цивизације“. Увече као и на свакој акцији песма нема краја. Пошто су се сместили у такозваној Бегиној бањчи, решили су да му се једно вече одуше па су му певали песмице на увце, зовући га да дође и придружи им се. Међутим, Бега је недружељубив дух, па су њихови позиви за дружење остали без одзива. Но, то њих није поколебало па су наставили и даље да га дозивају и да његову Башчу користе за логоровање.

Задужења су поделили и свако припрема по један оброк. Тако се оспособљавају за наредну годину, када ће ова акција ићи као републичка. Сада је то акција истраживача из Велике Плана, који су позвали своје другаре да проведу петнаест дана заједно, учећи, забављајући се и, како рекоше, уживајући у неоскаљаној природи.

J. T.

TV-MI

W. M. C. C.
© 1983
Produced

